

Конституційне право України та зарубіжних країн, конституційний процес, міжнародне публічне право

ЗМІНИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА СТРАХУВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕВІЗНИКА ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ ПАСАЖИРІВ І БАГАЖУ АВІАТРАНСПОРТОМ

Миронець О.М.

Національний авіаційний університет, старший викладач

Шапенко Л.О.

Національний авіаційний університет, фахівець I категорії

Зміни у правовому регулюванні авіап перевезення пасажирів і багажу, а також страхування авіаризиків пов'язані з приєднанням України до Конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 року (далі по тексту – Конвенція) [1]. На сьогодні крім вказаного міжнародного акту, перевезення пасажирів та багажу авіатранспортом в Україні здійснюється: Повітряним кодексом України від 19 травня 2011 року (далі по тексту – ПК України) [2] і Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу, затверджені Наказом Міністерства транспорту та зв'язку України № 216 від 23 квітня 2010 року (далі по тексту – Правила) [3], а страхування авіаційних ризиків – Постановою Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації” № 1535 від 12 жовтня 2002 [4].

Згідно з частиною 11 статті 100 ПК України авіап перевізник несе відповідальність за втрату або шкоду, заподіяну під час перевезення пасажирів, і багажу відповідно до вимог і правил, передбачених міжнародними договорами України, законодавством України, у тому числі авіаційними правилами України [2]. Відповідно до пункту 1 статті 17 глави III Конвенції перевізник є відповідальним за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажира, тільки за умови, що така подія відбулася на борту повітряного судна або під час посадки чи висадки пасажира [1]. Згідно з главою 4 розділу

XXIX Правил перевізник не може виключити чи обмежити свою відповідальність за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажирів сумою у розмірі 113100 спеціальних прав запозичення (далі по тексту – СПЗ) для кожного пасажирів міжнародного рейсу та сумою 20000 доларів США (або еквівалентом в іншій валюті) для пасажирів рейсів у межах України. Відповідно до пункту 3 глави 4 розділу XXIX Правил перевізник повинен негайно, але у будь-якому разі не пізніше ніж протягом 15 днів після ідентифікації фізичної особи, яка має право на отримання компенсації, здійснити авансовий платіж, який для міжнародних рейсів не повинен бути менше ніж 16000 СПЗ. Розмір авансового платежу для рейсів у межах України перевізник встановлює самостійно таким чином, щоб визначеного авансового платежу вистачило для задоволення нагальних економічних потреб пропорційно до зазначених труднощів [3]. Згідно з пунктом 1 статті 21 глави III Конвенції перевізник не може виключити або обмежити своєї відповідальності за вказану вище шкоду, компенсація якої не перевищує 100000 спеціальних прав запозичення на кожного пасажирів [1].

Відповідно до пункту 2 статті 17 глави III Конвенції перевізник несе відповідальність за шкоду, заподіяну у випадку знищення, утрати або пошкодження зареєстрованого багажу [1]. Вказана вище норма дублюється у пункті 2 глави 1 розділу XXIX Правил [3]. Згідно з пунктом 3 статті 17 глави III Конвенції [1], а також пунктом 2 глави 1 розділу XXIX Правил [3] якщо перевізник визнає втрату зареєстрованого багажу або якщо зареєстрований багаж не прибув після закінчення 21 дня з дати, коли він повинен був прибути, пасажир може пред'явити перевізнику вимоги, що впливають з договору перевезення.

Відповідно до частини 16 статті 100 ПК України пасажир має право на компенсацію від авіаперевізника і надання допомоги у разі тривалої затримки рейсу. Згідно з пунктом 1 статті 22 Конвенції у випадку шкоди, заподіяної внаслідок затримки під час перевезення пасажирів відповідальність перевізника стосовно кожного пасажирів обмежується сумою 4150 спеціальних прав

запозичення [1]. Також Правилами передбачено компенсацію пасажиру за затримку багажу. Відповідно до розділу XIX Правил Компенсація за затримку в перевезенні багажу обмежується сумою 50 доларів США (або еквівалентом в іншій валюті) [3].

Згідно з пунктом 2 статті 5 розділу XXIX Правил відповідальність перевізника у випадку знищення, втрати, пошкодження або затримки в перевезенні зареєстрованого багажу для міжнародних рейсів обмежується сумою 1131 СПЗ стосовно кожного пасажирів. Для рейсів у межах України відповідальність перевізника становить: 20 доларів США (або еквівалент в іншій валюті) за один кілограм бруто в разі втрати, пошкодження чи нестачі усього або частини зареєстрованого багажу; 400 доларів США (або еквівалент в іншій валюті) на пасажирів за ручну поклажу та іншу власність пасажирів, що перебуває під контролем пасажирів протягом польоту; 50 доларів США (або еквівалент в іншій валюті) у разі затримки в перевезенні багажу. Якщо вага багажу не записана в багажній квитанції, то вважається, що загальна вага зареєстрованого багажу не перевищує відповідної ваги багажу для безкоштовного провезення за відповідним маршрутом та класом обслуговування і сума компенсації розраховується з урахуванням цього [3].

У наш час транспортування пасажирів та багажу характеризується масовістю, ритмічністю та достатньою складністю, особливо тоді, коли здійснюються міжнародні авіаперевезення та використовуються послуги кількох авіакомпаній. Незважаючи на сучасний розвиток індустрії та техніки, на практиці все частіше стикаємося з різними авіаційними ризиками під час здійснення повітряних перевезень. У зв'язку з цим необхідним постає встановлення чіткого правового базису для врегулювання та забезпечення покриття небажаних наслідків від настання страхових випадків, а також встановлення правових механізмів і обов'язків всіх учасників авіаційних перевезень.

Відповідно до статті 50 Конвенції держави-сторони Конвенції вимагають, щоб їхні перевізники забезпечили належне страхування своєї

відповідальності згідно з Конвенцією. Держава-сторона, до якої перевізник виконує польоти, може вимагати від нього доказів забезпечення належного страхування своєї відповідальності згідно з цією Конвенцією [1].

Згідно з частиною 3 статті 118 розділу XVI ПК України авіаперевізник зобов'язаний страхувати свою відповідальність за шкоду, заподіяну пасажиром і багажу [2]. Відповідно до частини 3 статті 117 розділу XVI ПК України порядок і правила здійснення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації визначаються Кабінетом Міністрів України. Крім того, в Україні здійснюється обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації [2].

Відповідно до п. 1 Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1535 від 12 жовтня 2002 року (далі по тексту – Порядок) обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації проводиться з метою забезпечення захисту інтересів експлуатантів, пасажирів, третіх осіб і включає також страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром і багажу [4].

Відповідно до п. 9 Порядку відповідальність перед пасажиром вважається застрахованою за наявності у пасажира авіаквитка з моменту його реєстрації та внесення до поіменного списку перевізника до моменту, коли він (пасажир) залишив перон аеропорту під наглядом уповноваженої особи повітряного перевізника. Згідно з п. 10 Порядку відповідальність за майнові збитки вважається застрахованою на час офіційного знаходження багажу на борту повітряного судна та під час завантаження (розвантаження) повітряного судна. Подія, внаслідок якої настає відповідальність страхувальника за шкоду, заподіяну життю і здоров'ю пасажирів, а також подія, внаслідок якої настає відповідальність страхувальника за шкоду (втрату, пошкодження, зіпсуття), заподіяну багажу, є страховими випадками відповідно до Порядку [4].

Згідно з п. 13 Порядку страхова сума, встановлена договором обов'язкового страхування, не повинна бути меншою:

– за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю пасажирів:

а) під час виконання польотів у межах України – суми, еквівалентної 20 000 доларів США за офіційним обмінним курсом Національного банку, за кожне пасажирське крісло і відповідно до кількості пасажирських крісел, передбаченої сертифікатом експлуатанта повітряного судна. Страховик сплачує страхове відшкодування кожному пасажирові або його спадкоємцю;

б) під час виконання міжнародних польотів – у межах, передбачених міжнародними угодами або законодавством країни (у тому числі для військових та пов'язаних з ними ризиків), на території якої здійснюються пасажирські перевезення, відповідно до уніфікованих умов об'єднання лондонських страховиків або інших умов, що застосовуються у міжнародній практиці;

– за втрату або шкоду, заподіяну багажу – суми, еквівалентної 20 долларам США за офіційним обмінним курсом Національного банку, за кожен кілограм ваги;

– за речі (поклажу), що знаходяться у пасажира, – суми, еквівалентної 400 доларів США за офіційним обмінним курсом Національного банку [4].

Список використаних джерел:

1. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 року//www.rada.gov.ua
2. Повітряний кодекс України N 3393-VI від 19 травня 2011 року//www.rada.gov.ua
3. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України „Про затвердження Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу” № 216 від 23 квітня 2010 року //<http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0669-10>
4. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації” № 1535 від 12 жовтня 2002 року//www.rada.gov.ua